

Súd: Správny súd v Bratislave
Spisová značka: BA-1S/1/2019
Identifikačné číslo súdneho spisu: 1019200003
Dátum vydania rozhodnutia: 23. 01. 2024
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Monika Hrašnová
ECLI: ECLI:SK:SpSBA:2024:1019200003.3

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Správny súd v Bratislave v senáte zloženom z predsedníčky senátu Mgr. Moniky Hrašnovej a členov senátu JUDr. Michala Davalu, Ph.D., LL.M. a JUDr. Barbory Vrbovej, v právnej veci žalobcu: Lesoochranárske zoskupenie VLK so sídlom Tulčák č. 310, IČO: 31 303 862, zastúpený: JUDr. Iveta Rajtáková, advokátka so sídlom Štúrova 20, Košice, proti žalovanému: Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky, Nám. L. Štúra 1, 812 35 Bratislava, za účasti 1/ Alpine Oil and Gas, s.r.o., Hodžovo nám. 7283/1A, 811 06 Bratislava, IČO: 36 702 722, 2/ INŠTITÚT VODNEJ POLITIKY, Repná 1, 821 04 Bratislava, IČO: 45 787 751, 3/ Zelený kameň, Pichne 156, 069 01 Pichne, IČO: 37 947 010, 4/ AROPANE o. z., Oľka 132, 067 04 Oľka, IČO: 50 253 085, v konaní o preskúmanie rozhodnutia žalovaného č. 9521/2018-9.2, 32/2018 zo dňa 29.10.2018, takto

rozhodol:

I. Súd žalobu **z a m i e t a**.

II. Žalovanému a ďalším účastníkom konania právo na náhradu trov konania **n e p r i z n á v a**.

o d ô v o d n e n i e :

I.

Stručný priebeh administratívneho konania

1. Žalobou doručenu Krajskému súdu v Bratislave dňa 31.12.2018 sa žalobca domáhal preskúmania zákonnosti rozhodnutia žalovaného č. 9521/2018-9.2, 32/2018 zo dňa 29.10.2018 (ďalej len „napadnuté rozhodnutie“), ktorým Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky (ďalej aj „ministerstvo“ alebo „žalovaný“) zamietol rozklad žalobcu, ako aj rozklady ďalších účastníkov konania v 2/ až 4/ rade, a potvrdil rozhodnutie vydané v prvom stupni Ministerstvom životného prostredia Slovenskej republiky, odboru štátnej geologickej správy č. 6109/2018-5.3, 31581/2018 zo dňa 08.06.2018 (ďalej len „prvostupňové rozhodnutie“), ktorým ako príslušný orgán štátnej správy pre geologický výskum a geologický prieskum podľa § 22, § 23 a § 36 ods. 1 písm. h) zákona č. 569/2007 Z. z. o geologických prácach (geologický zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej len „geologický zákon“) a podľa § 46 a § 47 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) v znení neskorších predpisov (ďalej len „správny poriadok“) zmenilo (zmenšilo) rozlohu „Prieskumného územia Svidník – ropa a horľavý zemný plyn“ (ďalej len „prieskumné územie Svidník“) určeného rozhodnutím Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 7677/2006-6.2 zo dňa 18.07.2006, právoplatným dňa 01.08.2006, pre držiteľa prieskumného územia Svidník – ďalšieho účastníka konania v 1/ rade – na vykonávanie ložiskového geologického prieskumu vyhradených nerastov: ropa a horľavý zemný plyn v etape vyhľadávacieho ložiskového geologického prieskumu.

2. Dňa 30.04.2018 bol ministerstvu doručený písomný návrh držiteľa prieskumného územia zo dňa 30.04.2018 na zmenu – zmenšenie tohto prieskumného územia podľa § 22 geologického zákona, čím

sa začalo konanie podľa § 23 geologického zákona. Štátny geologický ústav Dionýza Štúra oznámil ministerstvu v stanovisku č. 231-977/1508/18 zo dňa 15.05.2018, že zmenšené prieskumné územie nezasahuje do určeného prieskumného územia, v zmenšenom prieskumnom území neeviduje ďalší návrh na určenie prieskumného územia, že overil súradnice, overil plochu, overil katastre nehnuteľností a v navrhovanom prieskumnom území neeviduje objekty, na ktoré by sa vzťahovala ochrana ložísk nerastných surovín.

3. Do správneho konania sa prihlásilo viacero subjektov, vrátane žalobcu a ďalších účastníkov konania v 2/ až 4/ rade. Ministerstvo nepriznalo postavenie účastníka konania žiadnemu z nich. Proti rozhodnutiu č. 6109/2018-5.3, 31387/2018 zo dňa 07.06.2018 o nepriznaní postavenia účastníka konania v konaní o zmene prieskumného územia Lesoochranskému zoskupeniu VLK, podalo toto občianske združenie rozklad. O rozklade rozhodol žalovaný rozhodnutím č. 8532/2018-9.2, 25/2018, 44410/2018 zo dňa 21.08.2018, ktorým bolo nepriznanie postavenia účastníka konania potvrdené.

4. Prvostupňové rozhodnutie vo veci zmeny – zmenšenia prieskumného územia Svidník zo dňa 08.06.2018 vyhovel návrhu držiteľa prieskumného územia zo dňa 30.04.2018 a v zmysle tohto návrhu ministerstvo zmenilo prieskumné územie spôsobom, ktorým došlo k zmenšeniu jeho rozlohy. Proti prvostupňovému rozhodnutiu podalo Lesoochranské zoskupenie VLK rozklad zo dňa 02.07.2018, t. j. v čase, keď ešte nebolo právoplatne rozhodnuté o nepriznaní postavenia účastníka v konaní o zmene prieskumného územia. Rovnako boli proti prvostupňovému rozhodnutiu podané rozklady aj zo strany ďalších účastníkov konania v 2/ až 4/ rade.

II.

Rozsah a dôvody žaloby

5. Včas podanou správnu žalobou sa žalobca domáha preskúmania zákonnosti napadnutého rozhodnutia v spojení s prvostupňovým rozhodnutím, zrušenia oboch rozhodnutí a priznanie náhrady trov konania. Dôvodom na zrušenie má byť nesprávne právne posúdenie veci podľa § 191 ods. 1 písm. c) zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „SSP“).

6. Aktívnu legitímáciu odvodzuje žalobca od verejného záujmu v oblasti životného prostredia, konkrétne od práva každého človeka na priaznivé životné prostredia a s tým súvisiaceho práva podieľať sa na procese prijímania rozhodnutí v oblasti životného prostredia, vrátane práva na prístup k spravodlivosti v záležitostiach životného prostredia. Žalobca odkazuje na čl. 6 ods. 1 a čl. 9 ods. 2 a 3 Dohovoru o prístupe k informáciám, účasti verejnosti na rozhodovacom procese a prístupe k spravodlivosti v záležitostiach životného prostredia, zverejneného oznámením Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky č. 43/2006 Z. z., platný pre Slovenskú republiku od 05.03.2006 (ďalej aj „Aarhuský dohovor“), ktoré upravujú právo verejnosti na prístup k súdnym alebo správnym konaniam, ktoré umožňujú napadnúť úkony a opatrenia orgánu verejnej moci, ktoré sú v rozpore s vnútroštátnym právom v oblasti životného prostredia. Odkazuje tiež na čl. 6 ods. 2 a čl. 11 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2011/92/EÚ z 13. decembra 2011 o posudzovaní vplyvov určitých verejných a súkromných projektov na životné prostredie v platnom znení (ďalej len „smernica EIA“), podľa ktorého sú členské štáty povinné zaistiť dotknutej verejnosti prístup k opravným prostriedkom pred súdom s cieľom napadnúť vecnú a procesnú zákonnosť akéhokoľvek rozhodnutia, skutku alebo nečinnosti, ktoré sú predmetom ustanovení smernice EIA.

7. Žalobca je združením, ktorého cieľom je ochrana životného prostredia, a je preto zainteresovanou verejnosťou, podľa čl. 2 ods. 2 Aarhuského dohovoru, ktorá je alebo by mohla byť ovplyvnená rozhodovacím procesom týkajúcim sa životného prostredia. Cituje tiež rozsudok Súdneho dvora Európskej únie vo veci C-240/2009 zo dňa 08.03.2011, podľa ktorého „čl. 9 ods. 3 Dohovoru [...] nemá priamy účinok v práve Únie. Prináleží však vnútroštátnemu súdu, aby poskytol taký výklad procesného práva týkajúceho sa podmienok, ktoré je potrebné splniť na podanie správneho opravného prostriedku alebo žaloby, ktorý bude v čo najväčšej možnej miere v súlade tak s cieľmi článku 9 ods. 3 tohto dohovoru, ako aj s cieľom účinnej súdnej ochrany práv poskytovaných právom Únie, aby mohla organizácie na ochranu životného prostredia, akou je Lesoochranské zoskupenie VLK, napadnúť na súde rozhodnutie prijaté v rámci správneho konania, ktoré by mohlo byť v rozpore s právom Únie v oblasti životného prostredia“. Keďže napadnutým rozhodnutím môže byť dotknutý verejný záujem v oblasti životného prostredia a žalobca je organizáciou, ktorá sa zaujíma o rozhodovacie procesy týkajúce sa životného

prostredia, žaloba má právo na účasť v predmetnom administratívnom konaní a je tiež podľa § 178 ods. 3 SSP legitimovaný na podanie správnej žaloby.

8. Pokiaľ ide o vecné námietky proti napadnutému rozhodnutiu, žalobca namieta primárne, že konaniu o zmene prieskumného územia Svidník malo predchádzať posudzovanie vplyvov na životné prostredie podľa čl. 4 ods. 2 a prílohy II položka 2 písm. d) smernice EIA, resp. podľa zákona 25/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o EIA“). Posúdeniu podliehajú obligatórne projekty uvedené v prílohe 1 smernice EIA a vo vzťahu k projektom v prílohe 2 smernice EIA musia podliehať posudzovaniu vplyvov na životné prostredie tie projekty, ktoré splnia kritériá určené členským štátom. Podľa prílohy 2 položka 2 písm. d) smernice EIA sú uvedené aj tzv. hĺbkové vrty, najmä geotermálne vrty, vrty pre uskladnenie jadrového odpadu a vrty pre vodné zdroje. Podľa rozsudku SD EÚ vo veci C-531/13 môžu byť hĺbkovými vrtmi aj skúšobné vrty, pokiaľ ich možno za hĺbkové považovať. Zo znenia príslušného ustanovenia smernice EIA nevyplýva, že by taxatívne uvádzalo rôzne druhy vrtov, ale len to, že do jeho pôsobnosti patria všetky hĺbkové vrty s výnimkou vrtov na skúmanie stability pôdy.

9. Podľa názoru žalobcu, smernica EIA neumožňuje členským štátom vynechať postup posudzovania vplyvov na životné prostredie tým, že členský štát neuvedie kritériá pre činnosti zaradené v prílohe II danej smernice. Členské štáty si musia vybrať jedno z kritérií, resp. prahových hodnôt určitých kritérií, uvedených v prílohe III smernice EIA, na základe ktorého určia, či činnosti uvedené v prílohe II budú predmetom posudzovania ich vplyvov na životné prostredie, alebo môžu určiť, že budú skúmať pri každom jednotlivom projekte, či je potrebné ho posudzovať, alebo môžu uplatniť kumulatívne obe kritériá. Nemôžu však určiť, že činnosti uvedené v prílohe II nebudú podliehať za žiadnych okolností posudzovaniu ich vplyvov na životné prostredie. A nemôžu tak urobiť ani nepriamo nestanovením žiadneho spôsobu podľa čl. 4 ods. 2 smernice EIA na posúdenie projektov podľa prílohy II danej smernice. V prípade, ak členský štát nestanovil žiadne pravidlo, je podľa žalobcu možné dovoľávať sa priamej aplikovateľnosti smernice EIA na predmetnú vec, keďže je čl. 4 ods. 2 smernice EIA dostatočne jasný a presný a podľa žalobcu sa musí v takom prípade vykonať posúdenie vplyvov na životné prostredie v každom prípade projektu podľa prílohy II.

10. Z § 3 písm. i), § 2 ods. 2 a 4, § 22 ods. 1, § 24 ods. 8 geologického zákona, § 4 ods. 1 a ods. 3 písm. a) vyhlášky Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 51/2008 Z. z., ktorou sa vykonáva geologický zákon, v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška na vykonanie geologického zákona“), § 2 a § 9 zákona č. 17/1992 Zb. o životnom prostredí v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o životnom prostredí“) a § 9 ods. 1 písm. g) zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ochrane prírody a krajiny“) podľa žalobcu nepochybne vyplýva, že určenie prieskumného územia zahŕňa oprávnenie pre držiteľa prieskumného územia vykonávať geologické práce. V predmetnom konaní ide o geologické práce – ložiskový geologický prieskum vyhradených nerastov v etape vyhľadávacieho ložiskového geologického prieskumu. Geologickými prácami sú podľa § 2 ods. 4 geologického zákona aj vrtné práce a práce podzemné.

11. Druhá vecná námietka sa týka platnosti určenia prieskumného územia. Žalobca tvrdí, že správny orgán nemohol rozhodovať o zmene prieskumného územia Svidník, keďže jeho platnosť (platnosť rozhodnutia žalovaného č. 7677/2006-6.2 zo dňa 18.07.2006, ktorým bolo určené prieskumné územie Svidník) už zanikla, čo má vyplývať zo zákonnej nemožnosti jeho predĺženia a teda, že predchádzajúce rozhodnutia, ktorými bola platnosť prieskumného územia Svidník predĺžená do roku 2021 nie sú v súlade so zákonom, resp. smernicou EIA. Konanie vo veci návrhu držiteľa prieskumného územia Svidník malo byť zastavené, keďže prieskumné územie už neexistuje vzhľadom na to, že uplynula lehota jeho platnosti. Poukazuje na čl. 4 písm. a) a písm. b) smernice Európskeho parlamentu a Rady č. 94/22/ES z 30.05.1994 o podmienkach udeľovania a používania povolení na vyhľadávanie, prieskum a ťažbu uhlíkovodíkov v platnom znení (ďalej len „smernica o povolení na prieskum“) a § 24 ods. 8 geologického zákona. Platnosť povolenia (termín používaný smernicou o povolení na prieskum) nemá byť podľa žalobcu dlhšia ako čas potrebný na vykonanie činnosti, na ktoré sa udeľuje. Rozhodnutie o určení prieskumného územia (termín používaný geologickým zákonom) nemá poskytnúť držiteľovi neobmedzené dlhú dobu platnosti prieskumného územia, a preto nie je možné opakované predĺžovanie jeho platnosti.

12. Skutočnosť, že pri určení prieskumného územia na vykonávanie ložiskového geologického prieskumu na ropu a horľavý zemný plyn nie je platnosť povolenia obmedzená (§ 24 ods. 8 geologického zákona) tak, ako je to vo všeobecnosti pri prieskumných územiach (§ 22 ods. 1 geologického zákona), umožňuje držiteľovi žiadať o určenie prieskumného územia s takou dobou platnosti, ktorá umožní, aby takéto rozhodnutie splnilo svoj účel. Na podporu svojho právneho názoru uvádza aj použitie výrazu „predĺžiť“, teda dokonavého vidu, a nie slovo „predlžovať“ v nedokonavom vide v smernici o povolení na prieskum, čo má preukazovať úmysel predĺžiť platnosť povolenia len jednorazovo, a nie kontinuálne. Žalobca nesúhlasí ani s názorom žalovaného, že ani osobitosť prieskumného územia Svidník, ktoré je realizované na ropu a horľavý zemný plyn, neodôvodňuje možnosť neustáleho predlžovania platnosti povolenia. Význam ropy a horľavého zemného plynu našiel svoje vyjadrenie práve v osobitných ustanoveniach geologického zákona, ktorý okrem iného neobmedzuje ani dobu platnosti prieskumného územia pri jeho určení, ani dobu jeho predĺženia a jediným parametrom jej určenia je potrebnosť na vykonanie geologických prác, pričom takúto lehotu navrhuje objednávateľ. Doba platnosti prieskumného územia Svidník uplynula v roku 2014.

III.

Vyjadrenie žalovaného

13. Vo svojom vyjadrení zo dňa 18.04.2019 k žalobe žalovaný predkladá prehľad vydaných rozhodnutí vo veci určenia prieskumného územia Svidník – ropa a horľavý zemný plyn. Rozhodnutie o určení prieskumného územia Svidník z roku 2006, právoplatné 01.08.2006, bolo vydané s platnosťou na 4 roky na vykonávanie geologických prác v etape vyhľadávacieho ložiskového geologického prieskumu vyhradených nerastov: ropa a horľavý zemný plyn. Rozhodnutím č. 44505/2010-9.3 zo dňa 26.07.2010 ministerstvo predĺžilo lehotu prieskumného územia na vykonávanie geologických prác o ďalšie 4 roky do 01.08.2014, rozhodnutím č. 33590/2014, 5670/2014-7.3 zo dňa 10.07.2014 predĺžilo lehotu prieskumného územia o ďalšie 2 roky do 01.08.2016, rozhodnutím č. 33507/2016, 5021/2016-7.3 zo dňa 14.06.2016 predĺžilo lehotu prieskumného územia o 5 rokov do 01.08.2021.

14. Vo vzťahu k prvej námietke (týkajúcej sa potreby predchádzajúceho posúdenia vplyvov na životné prostredie pred vydaním prvostupňového rozhodnutia) žalovaný poukázal na skutočnosť, že táto námietka nebola uplatnená žalobcom v priebehu správneho konania a nebola uplatnená ani v rozklade žalobcu. Z toho dôvodu žalovaný trvá na tom, aby správny súd na túto námietku neprihliadol s poukazom na ustálenú prax správneho súdnictva a odkazuje na stanovisko Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. 31/2002 ZSP.

15. Napriek tvrdeniu žalovaného v predchádzajúcom bode, žalovaný uvádza, že odo dňa 01.01.2017 bol zákon o EIA zmenený v položke č. 16 prílohy č. 8 bod 1, kde bolo označenie „ťažobné vrty“ nariadené len slovom „vrty“ s cieľom vylúčenia akejkoľvek pochybnosti pri transpozícii smernice EIA, ktorá slovné spojenie „ťažobné vrty“ nepozná. Zároveň bola doplnená aj prahová hodnota pre vrt (s výnimkou vrtov na využívanie geotermálnej energie a geotermálnych vôd, vrtov na uskladnenie rádioaktívneho odpadu a vrtov pre vodné zdroje), a síce, že vrty s hĺbkou od 600 m podliehajú zisťovaciemu konaniu.

16. Projekt geologickej úlohy, ako aj jeho zmenu, schvaľuje výlučne objednávateľ (§ 11 ods. 2, § 14 ods. 3 a 4 a § 14 ods. 6 geologického zákona); zmeny je možné vypracovať kedykoľvek počas platnosti prieskumného územia, pričom zmena projektu nemá žiadny súvis so správnym konaním. Vrtné práce, môžu, no i nemusia byť súčasťou geologickej úlohy v závislosti od požiadaviek objednávateľa. V prvých rokoch geologického prieskumu sa vrtné práce častokrát ani nevykonávajú, a preto ani nie sú často zahrnuté v geologickej úlohe a v projekte geologickej úlohy. Geologické práce, vrátane vrtných prác, vykonávané v rámci geologického prieskumu alebo v rámci sanácie sa v zmysle § 13 ods. 1 geologického zákona „len“ ohlasujú, a to najneskôr v deň začatia riešenia úlohy Štátnemu geologickému ústavu Dionýza Štúra, ako aj príslušnému obvodnému banskému úradu.

17. Prieskumným územím sa len stanovujú hranice, účelom ktorých je vylúčenie stretov záujmov s inými držiteľmi prieskumných území, chránených ložiskových území, prípadne následne určených dobývacích priestorov. Určením prieskumného územia nie sú dotknuté ustanovenia osobitných právnych predpisov, ktoré držiteľ prieskumného územia musí dodržiavať (napr. § 28 zákona o ochrane prírody a krajiny, zákona o EIA, § 6a zákona o vodách). Rozhodnutie o určení prieskumného územia nemožno považovať za povolenie, na základe ktorého možno realizovať geologické práce vrátane vrtných prác. Určovanie

prieskumného územia nie je povoľovacím konaním, ktorému by mal prechádzať postup podľa zákona o EIA.

18. Naviac, cieľ smernice EIA je naplnený aj súčasnou právnou úpravou v oblasti geológie a posudzovania vplyvov na životné prostredie a oprávnenie, ktoré umožňuje realizovať vrt (ak dosiahne prahovú hodnotu 600 m) je práve výstup (rozhodnutie) z konania podľa zákona o EIA. Uvedené potvrdzuje aj prax, kedy v rámci prieskumných území (napr. Snina, Medzilaborce) držiteľ prieskumného územia až následne po určení prieskumného územia podal zámer realizácie vrtu na konanie podľa zákona o EIA. V prípade prieskumného územia Svidník sa v rámci zmien projektu geologickej úlohy predpokladalo uskutočnenie prieskumného geologického vrtu „SMILNO – Pracovisko prieskumného vrtu AOG – Smilno – 1“ v k.ú. A.. Predmetný vrt pritom nebol predmetom projektu geologickej úlohy zo dňa 20.02.2006. Zámer realizácie vrtu bol predložený Okresnému úradu Bardejov, ktorý rozhodnutím č. OÚ-BJ-OSZP/2017/006885-0065 – Cej zo dňa 02.08.2017 rozhodol, že navrhovaná činnosť sa bude posudzovať podľa zákona o EIA. Žalobca ako dotknutá verejnosť mal možnosť si aktívne uplatňovať svoje práva týkajúce sa ochrany životného prostredia. Nebol tak ukrátený na svojich právach. Námiety žalobcu, že zmenou – zmenšením prieskumného územia dôjde k realizácii vrtných prác, ktoré sú spôsobilé zasiahnuť do ochrany životného prostredia, sú zavádzajúce a ničím nepodložené. Jednotlivé okruhy ochrany životného prostredia sú zabezpečené prostredníctvom zložkových právnych predpisov, ktoré zohľadňujú a zabezpečujú účasť verejnosti v konaniach.

19. Žalovaný je toho názoru, že účastníkom konania o určení, zmien alebo zrušení prieskumného územia je v zmysle § 23 ods. 9 geologického zákona v danom prípade len držiteľ prieskumného územia. Poukazuje na judikatúry (napr. rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 10Sžo/57/2016 zo dňa 31.05.2017 a sp. zn. 2Sžp/7/2011 zo dňa 16.11.2011), z ktorej vyplýva, že ak je definícia účastníka konania obsiahnutá v osobitnom predpise, nie je možné uplatniť definíciu účastníka konania v zmysle § 14 ods. 1 správneho poriadku. V konaní o zmene – zmenšení prieskumného územia je geologický zákon lex specialis vo vzťahu k všeobecnému správnenému poriadku.

20. Pokiaľ ide o druhú vecnú námietku (nemožnosť predĺženia platnosti rozhodnutia o určení prieskumného územia, keďže jeho platnosť už zanikla v roku 2014), žalobca podľa žalovaného opomína teleologický výklad príslušných ustanovení geologického zákona. Režim prieskumných území na vykonávanie prieskumu na ropu a horľavý zemný plyn je čiastočne odlišný od režimu ostatných prieskumných území, pričom táto odlišnosť vplyvula najmä zo smernice Európskeho parlamentu a Rady 2009/31/ES o geologickom ukladaní oxidu uhličitého v platnom znení a smernice o povolení na prieskum. Ustanovenia geologického zákona preto treba vykladať predovšetkým v kontexte komunitárnych cieľov a regulácií vyplývajúcich z týchto smerníc. Účelom zavedenia legislatívnych odchýlok, tak ako ich zákonodarca upravil v § 24 ods. 8 geologického zákona, bola úprava odlišnej pozície držiteľov prieskumných území na ropu, horľavý zemný plyn a prírodných horninových štruktúr a podzemných priestorov na účely trvalého ukladania oxidu uhličitého do geologického prostredia a veľkosti prieskumných území s ohľadom na technologickú a finančnú náročnosť vykonávania takéhoto prieskumu v porovnaní s ložiskovým geologickým prieskumom na iné vyhradené nerasty. Z obsahu smernice o povolení na prieskum nevplyva, či a ako často majú byť prieskumné územia predlžované, či môžu byť zmenené a pod. Uvedené skutočnosti sú predmetom právnej úpravy vnútroštátneho práva. Znenie § 22 ods. 1 geologického zákona nie je v rozpore so znením čl. 4 písm. b) smernice o povolení na prieskum.

21. Ak by aj držiteľ prieskumného územia podal v súčasnosti nový návrh na určenie prieskumného územia na ropu a horľavý zemný plyn, je oprávnený si určiť akúkoľvek lehotu v súlade s § 24 ods. 8 geologického zákona. Pokiaľ by ministerstvo určilo držiteľovi prieskumné územie Svidník na celkovú dobu 15 rokov, ako dobu nevyhnutnú na realizáciu prieskumných prác, žalovanému nie je zrejmé, v čom má spočívať nezákonnosť postupu ministerstva v danej veci. Z ustanovení § 24 ods. 8 geologického zákona vyplýva, že na toto ustanovenie sa nevzťahuje jedine § 22 ods. 2 tohto zákona; § 22 ods. 1 a § 23 je možné subsidiárne aplikovať vo vzťahu k § 24 ods. 8 geologického zákona.

22. Podľa žalobcu správna žaloba vyznieva ako zdanlivý záujem žalobcu na ochrane životného prostredia, keď z jeho obsahu podľa názoru žalovaného vyplýva snaha žalobcu o to, aby predmetné prieskumné územie vôbec nebolo určené. Žalovaný spochybňuje aktívnu legitímáciu žalobcu založenú v zmysle § 178 ods. 3 SSP, nakoľko počas prebiehajúceho správneho konania vo veci samej žalobca

ani v jednom svojom podaní ani v rozklade nerozoberá vplyv na životné prostredie prípadne ohrozenie životného prostredia, pričom svoju argumentáciu zameriava výlučne na tvrdení nesprávnosti postupu ministerstva. Žalovaný navrhuje žalobu ako nedôvodnú v plnom rozsahu zamietnuť.

23. Na vyjadrenie žalovaného už žalobca nereagoval žiadnym podaním. Ďalší účastníci konania sa k žalobe ani vyjadreniu žalovaného nevyjadrili.

IV.

Konanie pred správnym súdom a relevantná právna úprava

24. Krajskému súdu v Bratislave (ďalej aj „krajský súd“) správna žaloba napadla pôvodne pod sp. zn. 1S/1/2019.

25. Správny súd v Bratislave bol zriadený zákonom č. 151/2022 Z. z. o zriadení správnych súdov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 151/2022 Z. z.“) a svoju činnosť začal od 01.06.2023. V zmysle § 3 ods. 3 písm. b) zákona č. 151/2022 Z. z. výkon súdnictva prešiel od 01.06.2023 z krajských súdov na správne súdy vo všetkých veciach, v ktorých je od 01.06.2023 daná právomoc správnych súdov, a to z Krajského súdu v Bratislave, Krajského súdu v Nitre a Krajského súdu v Trnave na Správny súd v Bratislave. Predmetná vec bola preto zo zákonných dôvodov podľa predchádzajúcej vety náhodným výberom pridelená na prejednanie a rozhodnutie do senátu 1S Správneho súdu v Bratislave (ďalej v texte rozsudku aj „správny súd“, príp. „súd“).

26. Podľa § 493e SSP, konania začaté a neskončené do 30.06.2023 sa dokončia podľa tohto zákona v znení účinnom do 30.06.2023; ustanovenie § 493f tým nie je dotknuté.

27. Podľa § 2 ods. 1 SSP, v správnom súdnictve poskytuje správny súd ochranu právam alebo právom chráneným záujmom fyzickej osoby a právnickej osoby v oblasti verejnej správy a rozhoduje v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom.

28. Podľa § 42 ods. 1 písm. a) SSP, ak má zainteresovaná verejnosť alebo dotknutá verejnosť (ďalej len „zainteresovaná verejnosť“) právo podľa osobitného predpisu na účasť v administratívnom konaní vo veciach životného prostredia, je oprávnená podať správnu žalobu podľa § 6 ods. 2 písm. a) SSP.

29. Podľa § 119 SSP, správny súd vychádza zo skutkového stavu zisteného orgánom verejnej správy, ak tento zákon neustanovuje inak. Správny súd môže vykonať dôkazy nevyhnutné na preskúmanie zákonnosti napadnutého rozhodnutia alebo opatrenia alebo na rozhodnutie vo veci.

30. Podľa § 177 ods. 1 SSP, správnu žalobou sa žalobca môže domáhať ochrany svojich subjektívnych práv proti rozhodnutiu orgánu verejnej správy alebo opatreniu orgánu verejnej správy.

31. Podľa § 178 ods. 3 SSP, zainteresovaná verejnosť je oprávnená podať správnu žalobu proti rozhodnutiu orgánu verejnej správy alebo opatreniu orgánu verejnej správy, ak tvrdí, že tým bol porušený verejný záujem v oblasti životného prostredia.

32. Podľa čl. 2 ods. 4 Aarhuského dohovoru, „verejnosť“ znamená jednu alebo viac fyzických osôb alebo právnických osôb a v súlade s vnútroštátnymi právnymi predpismi alebo praxou ich združenia, organizácie alebo skupiny.

33. Podľa čl. 2 ods. 5 Aarhuského dohovoru, „zainteresovaná verejnosť“ znamená verejnosť, ktorá je alebo by mohla byť ovplyvnená rozhodovacím procesom týkajúcim sa životného prostredia alebo sa o tento proces zaujíma; pre potreby tejto definície sa mimovládne organizácie podporujúce ochranu životného prostredia a spĺňajúce všetky požiadavky vnútroštátneho práva považujú za zaujímavé sa o rozhodovací proces.

34. Podľa čl. 6 ods. 1 Aarhuského dohovoru, každá strana

a) uplatní ustanovenia tohto článku vo vzťahu k rozhodnutiam, či povoliť navrhované činnosti uvedené v Prílohe I,

b) v súlade so svojím vnútroštátnym právom tiež uplatní ustanovenia tohto článku na rozhodnutia o navrhovaných činnostiach neuvedených v Prílohe I, ktoré môžu mať významný vplyv na životné prostredie. Strany na tento účel určia, či určitá navrhovaná činnosť podlieha týmto ustanoveniam, a c) môže sa rozhodnúť, a to od prípadu k prípadu, ak to vnútroštátne právo umožňuje, neuplatňovať ustanovenia tohto článku na navrhované činnosti slúžiace účelom obrany štátu, ak sa táto Strana domnieva, že takéto uplatnenie môže mať nepriaznivý vplyv na tieto účely.

35. Podľa čl. 9 ods. 2 a 3 Aarhuského dohovoru, každá strana v rámci svojho vnútroštátneho práva zabezpečí, aby členovia zainteresovanej verejnosti

a) majúci dostatočný záujem alebo, alternatívne,

b) ak pretrváva porušovanie ich práva v prípadoch, kde to právne predpisy Strany upravujúce správne konanie požadujú ako predbežnú podmienku,

mali prístup k procesu preskúmania pred súdom a/alebo iným nezávislým a nestranným orgánom ustanoveným na základe zákona na účely napadnúť vecnú a procesnú zákonnosť akéhokoľvek rozhodnutia, úkonu alebo opomenutia podliehajúcemu článku 6 a v prípadoch ustanovených vnútroštátnym právom a bez toho, aby boli dotknuté ustanovenia odseku 3, iným relevantným ustanoveniam tohto dohovoru.

O tom, čo predstavuje dostatočný záujem a porušovanie práva, bude rozhodnuté v súlade s požiadavkami vnútroštátneho práva a v súlade s cieľom dať zainteresovanej verejnosti široký prístup k spravodlivosti v rámci rozsahu pôsobnosti tohto dohovoru. Na tento účel sa záujem akejkoľvek mimovládnej organizácie, ktorá spĺňa požiadavky uvedené v článku 2 ods. 5, považuje za dostatočný na účely písmena a). Tieto organizácie budú považované za také, ktorých práva môžu byť porušené na účely písmena b).

36. Podľa § 2 zákona o životnom prostredí, životným prostredím je všetko, čo vytvára prirodzené podmienky existencie organizmov vrátane človeka a je predpokladom ich ďalšieho vývoja. Jeho zložkami sú najmä ovzdušie, voda, horniny, pôda, organizmy.

37. Podľa § 9 zákona o životnom prostredí, ochrana životného prostredia zahŕňa činnosti, ktorými sa predchádza znečisťovaniu alebo poškodzovaniu životného prostredia alebo sa toto znečisťovanie alebo poškodzovanie obmedzuje a odstraňuje. Zahŕňa ochranu jeho jednotlivých zložiek, alebo konkrétnych ekosystémov a ich vzájomných väzieb, ale aj ochranu životného prostredia ako celku.

38. Podľa § 9 ods. 1 písm. g) zákona o ochrane prírody v znení účinnom do 31.12.2018, orgán ochrany prírody je dotknutým orgánom v konaniach podľa osobitných predpisov vo veciach ochrany prírody a krajiny, najmä ak ide o vydanie rozhodnutia o určení, zmene – zväčšení plochy a predĺžení doby platnosti prieskumného územia.

39. Podľa § 3 písm. i) geologického zákona, ložiskový geologický prieskum je prieskum, ktorým sa skúmajú ložiská nerastov, zisťujú a overujú ich zásoby a spracúvajú geologické podklady na ich využívanie a ochranu, zisťujú a overujú sa geologické podmienky na zriaďovanie a prevádzku podzemných zásobníkov plynov a kvapalín v prírodných horninových štruktúrach a podzemných priestoroch, zisťujú a overujú sa geologické podmienky na sprístupňovanie jaskýň, zaistenie stability podzemných priestorov, zabezpečovanie a likvidáciu starých banských diel a na zriaďovanie a prevádzku prírodných horninových štruktúr a podzemných priestorov na účely trvalého ukladania oxidu uhličitého do geologického prostredia (ďalej len „ukladanie“) podľa osobitného predpisu.

40. Podľa § 2 ods. 4 geologického zákona, za geologické práce, ak súvisia s prácami uvedenými v odsekoch 2, 3 a 5, sa podľa tohto zákona považujú tieto práce:

a) geofyzikálne práce a geochemické práce,

b) technologické práce, laboratórne práce, terénne meračské práce a technické práce, najmä vrtné práce, podzemné práce a zemné práce, výstavba a prevádzkovanie dočasných merných objektov, zatlačacích a pozorovacích staníc, skúšobných zariadení, zriaďovanie dočasných pracovísk a prístupových ciest k nim.

41. Podľa § 22 ods. 1 geologického zákona, prieskumné územie určí ministerstvo najviac na štyri roky; na návrh fyzickej osoby-podnikateľa alebo právnickej osoby, ktorá je objednávatelom (ďalej len „držiteľ prieskumného územia“), sa môže táto lehota predĺžiť o ďalšie štyri roky, opätovne o ďalšie dva roky, a ak

určená lehota nepostačuje na dokončenie dotknutej činnosti, môže byť na návrh držiteľa prieskumného územia predĺžená o lehotu, ktorá je nevyhnutne potrebná na dokončenie geologických prác. O predĺžení je potrebné požiadať najmenej tri mesiace pred uplynutím lehoty.

42. Podľa § 23 ods. 9 geologického zákona, účastníkom konania o určení, zmene alebo zrušení prieskumného územia je ten, kto návrh podal a fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorej toto postavenie vyplýva z osobitného predpisu. Účastníkom konania o určení, zmene alebo zrušení prieskumného územia na výskyt rádioaktívnych nerastov je aj dotknutá obec a dotknutý samosprávny kraj.

43. Podľa § 24 ods. 8 geologického zákona, prieskumné územie určí ministerstvo na dobu požadovanú objednávatelom a potrebnú na vykonanie geologických prác a pre územie, ktoré nepresahuje rozlohu odôvodnenú najvhodnejším výkonom geologických prác z technického a ekonomického hľadiska. Ak určená lehota nepostačuje na dokončenie činnosti, môže byť na návrh držiteľa prieskumného územia predĺžená o dobu, ktorá je nevyhnutne potrebná na dokončenie geologických prác. O predĺžení doby treba požiadať najmenej tri mesiace pred uplynutím lehoty. Na určenie prieskumného územia sa nevzťahuje § 22 ods. 2.

44. Podľa § 18 ods. 1 písm. c) a f) zákona o EIA, predmetom posudzovania vplyvov navrhovanej činnosti alebo jej zmeny musí byť každá

c) navrhovaná činnosť uvedená v prílohe č. 8 časti B, ak to vyplýva z rozhodnutia, ktoré je výsledkom zisťovacieho konania,

f) zmena navrhovanej činnosti uvedenej v prílohe č. 8 časti B, ak ide o činnosť už posúdenú, povolenú, realizovanú alebo v štádiu realizácie a ide o zmenu, ktorá môže mať významný nepriaznivý vplyv na životné prostredie, ak to vyplýva z rozhodnutia, ktoré je výsledkom zisťovacieho konania.

45. Podľa § 18 ods. 2 písm. b) a d) zákona o EIA, predmetom zisťovacieho konania o posudzovaní vplyvov navrhovanej činnosti alebo zmeny navrhovanej činnosti (ďalej len "zisťovacie konanie") musí byť každá

b) navrhovaná činnosť uvedená v prílohe č. 8 časti B,

d) zmena navrhovanej činnosti uvedenej v prílohe č. 8 časti B, ktorá môže mať významný nepriaznivý vplyv na životné prostredie, ak ide o činnosť už posúdenú, povolenú, realizovanú alebo v štádiu realizácie.

46. Podľa položky 16 prílohy č. 8 časti B zákona o EIA, podliehajú zisťovaciemu konaniu vrty (okrem vrtov na skúmanie stability pôdy súvisiacich s ťažobnou činnosťou) od 600 m, vrty na využívanie geotermálnej energie a geotermálnych vôd do 500 m, a vrty pre vodné zdroje od 300 m.

V.

Právne posúdenie správnym súdom

47. Správny súd, po oboznámení sa s obsahom spisového materiálu a administratívneho spisu orgánu verejnej správy, preskúmal v medziach žalobného návrhu a podstatných žalobných bodov (§ 134 ods. 1 SSP, § 183 SSP) napadnuté rozhodnutia orgánu štátnej geologickej správy, ako aj postup predchádzajúci ich vydaniu, vychádzajúc zo stavu existujúceho v čase právoplatnosti rozhodnutia (§ 135 ods. 1 v spojení s § 493e SSP).

48. Na prejednanie veci súd nariadil pojednávanie (§ 107 ods. 1 písm. a/ SSP). Právny zástupca žalobcu ospravedlnil svoju neúčasť. Poverený zamestnanec žalovaného zotrval na dôvodoch uvedených vo vyjadrení k žalobe a na návrhu, aby súd žalobu ako nedôvodnú zamietol. Uviedol tiež, že platnosť prieskumného územia Svidník zanikla k 01.08.2021, pretože držiteľ prieskumného územia nepožiadala o jeho opätovné predĺženie. Nad rámec vyjadrenia žalovaného vyjadril pochybnosti nad včasnosťou podania žaloby, keďže napadnuté rozhodnutie bolo žalovanému doručené dňa 31.10.2018, no vo výzve na vyjadrenie k žalobe bolo uvedené, že táto bola doručená 02.01.2019. V takom prípade by bola žaloba podaná po zákonnej lehote na podanie správnej žaloby. Ak sa tieto pochybnosti potvrdia, žalovaný navrhol žalobu odmietnuť ako neskoro podanú. Žalovaný uviedol, že si neuplatňuje náhradu trov konania.

49. Pre úplnosť súd uvádza, že podľa tvrdení žalobcu zanikla platnosť prieskumného územia ku dňu 01.08.2021 z dôvodu, že držiteľ nepožiadaval o jeho opätovné predĺženie. Uvedené nebolo dôvodom pre zastavenie konania podľa § 99 písm. g) SSP, keďže tým neodpadol dôvod na pokračovanie v konaní. Neplatnosť určenia prieskumného územia Svidník spôsobená uplynutím lehoty, na ktorú bolo určenie vydané, nemá za následok odpadnutie predmetu konania. Prípadné zrušenie napadnutého rozhodnutia v prípade jeho rozporu s verejným záujmom, je bez ohľadu na uplynutie doby jeho platnosti, pre ochranu verejného záujmu zásadné a je zásadné aj pre účinnú realizáciu práv zainteresovanej verejnosti podľa čl. 9 ods. 3 Aarhuského dohovoru. Uplynutie doby platnosti určenia prieskumného územia, ku ktorému došlo po nadobudnutí právoplatnosti napadnutého rozhodnutia a po podaní správnej žaloby o jeho preskúmanie, nepredstavuje takú novú skutočnosť, ktorú by bolo možné považovať za dostatočný dôvod na prelomenie zásady ustanovenej v § 135 ods. 1 SSP. Táto skutočnosť automaticky neznamená, že by napadnutým rozhodnutím nemohol byť teoreticky porušený verejný záujem v oblasti životného prostredia (obdobne uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4Sžk/39/2018 zo dňa 13.11.2019).

50. Po oboznámení sa s administratívnym spisom súd zistil, že podľa doručky pripojenej k originálu napadnutého rozhodnutia bolo toto rozhodnutie žalobcovi doručené dňa 31.10.2018. Posledný deň lehoty na podanie správnej žaloby uplynul dňa 31.12.2018 (§ 181 ods. 1 SSP), čo bol pracovný deň (pondelok). Správna žaloba bola Krajskému súdu v Bratislave doručená emailom dňa 31.12.2018 bez autorizácie a následne bola dodatočne dňa 02.01.2019 doručená s autorizáciou - elektronicky so zaručeným (kvalifikovaným) podpisom právnej zástupkyne žalobcu (§ 56 ods. 2 SSP). Správny súd preto konštatuje, že správna žaloba bola podaná včas.

K námietke žalobnej legitímácie

51. Vo vzťahu k námietke žalovaného o absencii aktívnej legitímácie žalobcu na podanie správnej žaloby mal súd z administratívneho spisu potvrdené, že žalobcovi nebolo priznané postavenie účastníka konania o zmene prieskumného územia Svidník. Rozklad žalobcu voči tomuto rozhodnutiu bol zamietnutý rozhodnutím žalovaného č. 8532/2018-9.2, 25/2018, 44410/2018 zo dňa 21.08.2018. Podstatným argumentom pre nepriznanie postavenia účastníka v konaní bolo pre žalovaného znenie § 23 ods. 9 geologického zákona, podľa ktorého je účastníkom konania o určení, zmene alebo zrušení prieskumného územia ten, kto návrh podal a fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorej toto postavenie vyplýva z osobitného predpisu. Príslušný odkaz v poznámke pod čiarou k § 23 ods. 9 geologického zákona odkazuje na § 24 až 27 zákona o EIA, ktorý upravuje opravné prostriedky dostupné dotknutej verejnosti v prípade zisťovacieho konania a posudzovania vplyvov na životné prostredie.

52. Žalobná legitímácia je základnou podmienkou konania, ktorá musí byť splnená, aby mohol súd konať. Správny súd je povinný skúmať, či sú splnené procesné podmienky (§ 97 SSP). Správny súd nie je pri posúdení žalobnej legitímácie na podanie správnej žaloby viazaný rozhodnutím orgánu verejnej správy o účasti v administratívnom konaní (§ 132 SSP), no musí vyhodnotiť splnenie iných skutočností relevantných pre založenie oprávnenia podať správnu žalobu (§ 42 ods. 1 a § 178 SSP). V tomto prípade, odvodzuje žalobca svoju legitímáciu na podanie žaloby od verejného záujmu v oblasti životného prostredia a od postavenia zainteresovanej verejnosti podľa § 178 ods. 3 SSP (bližšie v bode 6 a 7 tohto rozsudku).

53. Lustráciou Registra mimovládnych neziskových organizácií, vedeného Ministerstvom vnútra Slovenskej republiky, má súd za preukázané, že žalobca má právnu formu občianskeho združenia založeného podľa zákona č. 83/1990 Zb. o združovaní občanov v znení neskorších predpisov. Zo stanov žalobcu, predložených súdu spolu so žalobou, vyplýva, že žalobca je dobrovoľným združením občanov, poslaním ktorého je dosahovať svoje ciele v oblasti ochrany životného prostredia, najmä priamymi akciami zabraňujúcimi ničeniu životného prostredia, predovšetkým prírodného prostredia, zastupovaním právom chránených záujmov svojich členov v konaniach, ktoré sa dotýkajú poslania žalobcu, vstupovaním do rozhodovacích procesov ovplyvňujúcich kvalitu životného prostredia a predovšetkým kvalitu prírodného prostredia. Je tak zrejmé, že v prípade žalobcu ide o zástupcu verejnosti, ktorý má záujem na ochrane životného prostredia. Žalobca tak spĺňa definíciu zainteresovanej verejnosti podľa čl. 2 ods. 4 a 5 Aarhuského dohovoru (bod 33 a 34 tohto rozsudku), keďže pre potreby tejto definície sa mimovládne organizácie podporujúce ochranu životného prostredia a spĺňajúce požiadavky vnútroštátneho práva považujú za zaujímavé sa o rozhodovací proces týkajúci sa životného prostredia. Tento záujem nie je preto potrebné vo vzťahu k žalobcovi nijako viac skúmať a preukazovať.

54. Na otázku, či je konanie o zmene (zmenšenie) prieskumného územia podľa geologického zákona rozhodovacím procesom týkajúcim sa životného prostredia podľa čl. 2 ods. 5 Aarhuského dohovoru, súd odpovedá kladne. Konkrétne ide v posudzovanom prípade prieskumného územia Svidník o vykonávanie ložiskového geologického prieskumu vyhradených nerastov: ropa a horľavý zemný plyn v etape vyhľadávacieho ložiskového geologického prieskumu. V rámci ložiskového geologického prieskumu sa, okrem iného, skúmajú ložiská nerastov, zisťujú a overujú ich zásoby a spracúvajú geologické podklady na ich využívanie a ochranu (§ 3 písm. i/ geologického zákona). Podľa § 4 ods. 1 vyhlášky na vykonanie geologického zákona sa ložiskovým geologickým prieskumom, okrem iného, skúmajú geologické pomery ložiska a jeho tektonická stavba, sleduje sa rozmiestnenie jednotlivých nerastov podľa kvality, skúmajú sa banskotechnické podmienky, rieši sa možnosť ukladania odvalov, výsypiek a odkalísk spolu s predpokladanými vplyvmi na životné prostredie, zisťuje sa výskyt a akumulácia podzemných vôd, ktoré môžu ovplyvniť spôsob dobývania ložiska.

55. Nebolo ani medzi stranami sporné a žalovaný vo svojom vyjadrení k žalobe ani nijako nepoprel tvrdenie žalobcu, že s geologickými prácami vykonávanými v etape vyhľadávacieho ložiskového geologického prieskumu sú spojené fyzikálne a iné vplyvy na životné prostredie. V etape vykonávania vrtných a podzemných prác zriaďovania pracovísk a prístupových ciest k nim, ide predovšetkým o priamy zásah do tých zložiek životného prostredia, ktorými sú pôda, pôdny kryt, vrátane flóry a fauny, ktorá je súčasťou tohto pôvodného krytu. Uvedené činnosti zároveň pri ich vykonávaní môžu nepochybne pôsobiť rušivo na životné prostredie a ekosystém, v ktorom sú vykonávané. V rámci ložiskového geologického prieskumu v etape vo vyhľadávacom prieskume, o ktorý ide aj v prípade posudzovaného prieskumného územia Svidník, môžu byť dotknuté nie len horniny, ale aj pôda, voda a živé organizmy, ktoré tvoria zložky životného prostredia (§ 2 zákona o životnom prostredí). Nemožno preto súhlasiť so žalovaným, že prieskumným územím sa len stanovujú hranice, účelom ktorých je vylúčenie stretov záujmov s inými držiteľmi prieskumných území, chránených ložiskových území, prípadne následne určených dobývacích priestorov (bod 23 vyjadrenia žalovaného). Právnym dopadom určenia prieskumného územia je oprávnenie, resp. i povinnosť držiteľa prieskumného územia vykonávať geologické práce (prostredníctvom na to oprávnenej osoby); ak sa nezačnú vykonávať vybrané geologické práce do jedného roka od určenia prieskumného územia, ministerstvo môže zrušiť prieskumné územie (§ 22 ods. 4 geologického zákona).

56. Na základe vyššie uvedených dopadov vykonávania ložiskového geologického prieskumu na životné prostredie, ktoré môžu mať aj významný vplyv na životné prostredie, je podľa názoru súdu konanie o zmene prieskumného územia podľa geologického zákona konaním, resp. rozhodovacím procesom týkajúcim sa životného prostredia, ktorý môže mať vplyv na predmet záujmu zainteresovanej verejnosti. Uvedené pritom rovnako platí aj v posudzovanom prípade, kedy ide o zmenu prieskumného územia, ktorej podstatou je jeho zmenšenie. Veľkosť územia nemá v tomto prípade vplyv na samotnú existenciu možných dopadov prieskumu na životné prostredie v danej zmenšenej rozlohe územia. Určité dopady aktivít vykonávaných v rámci ložiskového geologického prieskumu na životnom prostredí v prieskumnom území je možné predpokladať bez ohľadu na samotnú rozlohu prieskumného územia. Keďže je žalobca mimovládnu organizáciou podporujúcou ochranu životného prostredia, považuje sa žalobca zároveň za subjekt zaujímavý sa o tento rozhodovací proces (čl. 2 ods. 5 Aarhuského dohovoru). Orgány verejnej správy sú preto podľa čl. 6 ods. 1 písm. b) Aarhuského dohovoru povinné umožniť zainteresovanej verejnosti uplatniť ustanovenia čl. 6 dohovoru aj na konanie o zmene prieskumného územia napriek tomu, že realizácia ložiskového geologického prieskumu a v rámci neho vykonávané činnosti nie sú uvedené v Prílohe I dohovoru (zoznam aktivít, na ktoré sa uplatní čl. 6 ods. 1 písm. a/ dohovoru). Podľa názoru súdu, mal preto byť žalobca účastníkom administratívneho konania o zmene (zmenšení) prieskumného územia Svidník a bol taktiež oprávnený podať rozklad proti prvostupňovému rozhodnutiu. Zároveň má aj aktívnu žalobnú legitímáciu na podanie správnej žaloby proti napadnutému rozhodnutiu podľa čl. 9 ods. 2 a 3 Aarhuského dohovoru. Ide o osobitný predpis - medzinárodnú zmluvu vyhlásenú spôsobom určeným zákonom - ktorá má prednosť pred ustanoveniami geologického zákona, ktorý účasť verejnosti v konaní o určení, zmene alebo zrušení prieskumného územia upravuje značne zužujúco (verejnosť môže byť účastná konania len, ak je súčasťou navrhovaných geologických prác aj činnosť, ktorá podlieha posúdeniu podľa zákona o EIA). Na základe vyššie uvedeného je potrebné posúdiť žalobnú legitímáciu žalobcu podľa § 178 ods. 3 SSP v súlade s čl. 9 ods. 2 a 3 Aarhuského dohovoru. Žalobca ako zainteresovaná verejnosť preto má žalobnú legitímáciu na podanie správnej žaloby.

57. K otázke účasti žalobcu ako zainteresovanej verejnosti v konaní o zmene prieskumného územia súd odkazuje na rozsudok Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1Sžk/20/2020 zo dňa 16.02.2022, ktoré sa týkalo vylúčenia žalobcu zo správneho konania vo veci predĺženia doby platnosti prieskumného územia Svidník rozhodnutím žalovaného č. 6422/2016-9.2, 14/2016 zo dňa 13.07.2016. Kasačný súd v bode 60 uvádza:

„Z ustálenej judikatúry Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vyplýva, že otázka účasti žalobcu v správnom súdnom konaní vo veci predĺženia doby platnosti prieskumného územia (s čím priamo súvisí aj s účastníctvom žalobcu ako občianskeho združenia zameraného na ochranu životného prostredia v správnom konaní) bola jednotne vyriešená v prospech žalobcu. Kasačný súd príkladmo poukazuje na rozhodnutie sp. zn. 1Sžk/24/2019 zo dňa 27.10.2020, s ktorého právnym názorom sa stotožňuje a cituje z odôvodnenia (§ 464 SSP): „ ... Zmyslom a cieľom aktívnej legitímácie zainteresovanej verejnosti na podaní správnej žaloby je ochrana verejného záujmu pri rozhodovaní vo veciach životného prostredia a nie dosiahnutie konkrétneho prospechu pre nejaký subjekt predstavujúci zainteresovanú verejnosť. Skutočnosť, či verejný záujem v oblasti životného prostredia porušený bol alebo nie, nezaniká tým, že žalobou napadnuté rozhodnutie žalovaného stratí platnosť. Zrušenie takéhoto rozhodnutia, v prípade jeho rozporu s verejným záujmom, je bez ohľadu na uplynutie doby jeho platnosti, pre ochranu verejného záujmu zásadné a je zásadné aj pre účinnú realizáciu práv zainteresovanej verejnosti podľa čl. 9 ods. 3 Aarhuského dohovoru. Rozhodnutie o zrušení prieskumného územia „Snina - ropa a horľavý zemný plyn“, vydané po nadobudnutí právoplatnosti napadnutého rozhodnutia žalovaného a po podaní správnej žaloby na krajský súd o jeho preskúmanie, nepredstavuje takú novú skutočnosť, ktorú by bolo možné považovať za dostatočný dôvod na prelomenie zásady ustanovenej v § 135 ods. 1 S.s.p. Táto skutočnosť automaticky neznamená, že k realizácii práv vyplývajúcich z napadnutého rozhodnutia žalovaného nedošlo, resp. že by týmto rozhodnutím orgánu verejnej moci nemohol byť porušený verejný záujem v oblasti životného prostredia. Treba prisvedčiť sťažovateľovi, že napadnuté rozhodnutie žalovaného cca 1 rok a 10 mesiacov vyvolávalo právne účinky a vyplývali z neho oprávnenia pre držiteľov prieskumného územia. Automatické vylúčenie tohto rozhodnutia zo súdneho prieskumu by mohlo pre držiteľov prieskumného územia predstavovať neadekvátnu výhodu spočívajúcu v nemožnosti preskúmania zákonnosti rozhodnutia o zmene prieskumného územia a postupu pri jeho vydaní. Vzhľadom na účel geologického prieskumu, ktorý má slúžiť iba na overenie, či je realizácia ťažobnej činnosti v danej lokalite vôbec možná (v danom prípade bolo jeho účelom vykonávanie ložiskového geologického prieskumu vyhradených nerastov - ropy a horľavého zemného plynu) a či na fázu geologického prieskumu budú nadväzovať ďalšie procesné fázy smerujúce k samotnej realizácii projektu geologickej úlohy, ku ktorej môže ale aj nemusí dôjsť, považuje kasačný súd za potrebné preskúmať napadnuté rozhodnutie žalovaného napriek existencii rozhodnutia o zrušení prieskumného územia „Snina - ropa a horľavý zemný plyn“. Ak by takáto možnosť neexistovala, mohli by držiteľia prieskumného územia získavať potrebné informácie o vhodnosti lokality a v prípade zistenia, že v danej lokalite nie je možné uskutočniť ich ekonomické plány, stačilo by podať návrh na zrušenie prieskumného územia (ešte pred rozhodnutím správneho súdu o žalobe) a po vyhovení takému návrhu by nebola reálna možnosť preskúmať postup správnych orgánov pri vydaní rozhodnutia o povolení prieskumného územia. Zároveň by bolo znemožnené skúmať, či iný verejný záujem neprevyšuje záujem na stanovení prieskumného územia a tiež, či správne orgány nevybočili z medzí správneho uváženia. Nie je verejným záujmom v oblasti životného prostredia, aby po takmer dvoch rokoch, kedy napadnuté rozhodnutie žalovaného vyvolávalo právne účinky, nebol vykonaný prieskum zákonnosti tohto rozhodnutia súdom. Verejný záujem v oblasti životného prostredia nemožno obmedziť na okolnosť, že v čase rozhodovania súdom už napadnuté rozhodnutie žalovaného nevyvoláva právne účinky, pretože by sa tým odoprela verejnému záujmu ochrana za obdobie, kedy mohol byť tento verejný záujem porušovaný prípadným nezákonným rozhodnutím a jeho účinkami.

V tejto súvislosti kasačný súd poukazuje aj na rozhodnutia v obdobných veciach, ktoré boli predmetom konania pred kasačným súdom sp. zn. 4Sžk/39/2018 z 13.11.2019, sp. zn. 4Sžk/9/2019 z 5.5.2020, sp. zn. 4Sžk/10/2019 z 5.5.2020, resp. sp. zn. 8Sžk/21/2019 zo 16.1.2020 a 8Sžk/36/2018 z 28.11.2019, v ktorých súd za obdobného skutkového stavu dospel k rovnakým právnym záverom.

V konaní nebolo sporné, že žalobca - Lesoochranárske zoskupenie VLK, občianske združenie už v správnej žalobe zdôvodňoval svoju aktívnu legitímáciu na podanie správnej žaloby voči rozhodnutiu žalovaného tvrdením, že rozhodnutím žalovaného orgánu verejnej správy bol porušený verejný záujem v oblasti životného prostredia a uvádzal tiež skutočnosti na ktorých toto tvrdenie zakladá.

Podľa názoru kasačného súdu tak žalobca - Lesoochranárske zoskupenie Vlč, občianske združenie, vystupuje v pozícii žalobcu ako zainteresovaná verejnosť, keďže spĺňa podmienky vnútroštátneho práva pre priznanie statusu zainteresovanej verejnosti v prejednávanej veci, ako aj podmienky Aarhuského dohovoru, ktorý má prednosť v zmysle článku 7 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky pred vnútroštátnymi zákonmi (článok 2 ods. 5 Aarhuského dohovoru).

Z ustanovenia § 178 ods. 3 S.s.p. potom vyplýva, že zainteresovaná verejnosť má podľa vnútroštátneho práva aktívnu vecnú legitimáciu na podanie správnej žaloby ak tvrdí, že rozhodnutím alebo opatrením orgánu verejnej správy bol porušený verejný záujem v oblasti životného prostredia. Ďalej, že podľa článku 9 ods. 2 Aarhuského dohovoru platí, že zainteresovanej verejnosti má strana dohovoru (teda aj Slovenská republika) zabezpečiť prístup k procesu preskúmania akéhokoľvek rozhodnutia, úkonu alebo opomenutia podliehajúcemu článku 6 Aarhuského dohovoru (teda aj prejednávanej veci) pred súdom, ak má na tom zainteresovaná verejnosť dostatočný záujem. O tom, čo predstavuje dostatočný záujem, má byť rozhodnuté v súlade s požiadavkami vnútroštátneho práva a v súlade s cieľom dať zainteresovanej verejnosti široký prístup k spravodlivosti.

Pokiaľ správny súd podporil svoj záver o potrebe zastaviť konanie aj tvrdením, že aj za predpokladu, že by bol účastníkom konania, prípadné zrušenie rozhodnutia žalovaného by nepredstavovalo pre neho ako účastníka konania reálnu možnosť dosiahnuť rozhodnutie v jeho prospech a teda nesprávne vyvodil, že bolo v prejednávanej veci potrebné skúmať, či napadnuté rozhodnutie môže zasiahnuť alebo sa dotýkať subjektívnych práv alebo právom chránených záujmov žalobcu a či by žalobca mal zrušením rozhodnutia reálnu možnosť dosiahnuť materiálne iné rozhodnutie v jeho prospech, došlo z jeho strany aj k nesprávnemu posúdeniu aktívnej vecnej legitimácii v správnom súdnictve nesprávnym aplikovaním ustanovenie § 177 ods. 1 S.s.p..

Podľa názoru kasačného súdu je nepochybné, že zainteresovaná verejnosť sa správnu žalobou nedomáha ochrany svojich subjektívnych práv a právom chránených záujmov, ktoré mali byť rozhodnutím alebo opatrením orgánu verejnej správy porušené alebo priamo dotknuté, ale domáha sa ochrany verejného záujmu v oblasti životného prostredia. Účelom správnej žaloby zainteresovanej verejnosti preto nie je ochrana práv a právom chránených záujmov konkrétneho subjektu - jednotlivca alebo skupiny osôb v podobe posúdenia zákonnosti rozhodnutia alebo opatrenia orgánu verejnej správy (ako vyvodzuje správny súd), ale ochrana životného prostredia ako celospoločenského verejného záujmu.

Sama skutočnosť, že rozhodnutie alebo opatrenie orgánu verejnej správy, ktoré bolo napadnuté správnu žalobou zainteresovanej verejnosti, bolo zrušené, zaniklo či stratilo svoju platnosť alebo účinky ešte neznamená, že nemohol byť rozhodnutím alebo opatrením orgánu verejnej správy porušený (ohrozený - vychádzajúc z Aarhuského dohovoru) verejný záujem na ochrane životného prostredia. V tejto súvislosti nemožno opomenúť ani skutočnosť, že správnym súdnym prieskumom rozhodnutí alebo opatrení orgánov verejnej správy v oblasti životného prostredia sa realizuje tiež právo verejnosti na informácie, či tieto rozhodnutia alebo opatrenia, ktoré boli alebo sú spôsobilé ohroziť či porušiť verejný záujem na ochrane životného prostredia, boli vydané v súlade s vnútroštátnymi právnymi predpismi a medzinárodnými záväzkami Slovenskej republiky s cieľom posilniť zodpovednosť a transparentnosť rozhodovania orgánov verejnej správy v oblasti životného prostredia.

K tomuto Ústavný súd Slovenskej republiky v náleze z 28. februára 2017 sp. zn. III. ÚS 875/2016-41 uviedol, že „...obiter dictum dáva do pozornosti sťažovateľa právnu úpravu účinnú od 1. júla 2017, keď zákon č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok zaviedol inštitút zainteresovanej verejnosti (resp. dotknutej verejnosti - zjednocujúc tak terminologickú nejednotnosť pomenovania tohto inštitútu v právnej úprave), ktorá predstavuje nový osobitný procesný subjekt, ktorý má oproti nedostatočnej pôvodnej právnej úprave danej piatou časťou Občianskeho súdneho poriadku zabezpečiť náležitú realizáciu procesných práv v konaní pred správnym súdom vo veciach životného prostredia, a ktorý reflektuje požiadavku na účasť zainteresovanej verejnosti v administratívnom konaní vo veciach životného prostredia, ktorá vyplýva jednak z vnútroštátnych a európskych právnych predpisov, ako i medzinárodných záväzkov Slovenskej republiky (tiež napr. Aarhuský dohovor); osobitne prihliada na diskrepanciu v rozsahu procesným oprávnený účastníka takéhoto konania a zainteresovanej, resp. dotknutej osoby v takomto administratívnom konaní, zaisťujúc tak faktické stotožnenie týchto inštitútov

pre konania týkajúce sa životného prostredia. Vzhľadom na zmenenú procesno-právnu úpravu možno predpokladať revíziu praxe správnych súdov stabilizovanej v režime predchádzajúcej procesnej úpravy podľa Občianskeho súdneho poriadku.“

58. Potrebu aplikácie výkladu § 178 ods. 3 SSP v súlade s čl. 9 ods. 3 Aarhuského dohovoru potvrdil aj Súdny dvor Európskej únie, ktorý v rozsudku vo veci C-240/09 zo dňa 08.03.2011 podal Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky v inej právnej veci žalobcu odpoveď na jednu z položených prejudiciálnych otázok, podľa ktorej prináleží vnútroštátnemu súdu, aby poskytol taký výklad procesného práva, ktorý bude v čo najväčšej možnej miere v súlade s cieľmi článku 9 ods. 3 Aarhuského dohovoru, ako aj s cieľom účinnej súdnej ochrany práv poskytovaných právom Európskej únie (bod 7 tohto rozsudku).

59. Pre úplnosť súd dodáva, že účastníctvo žalobcu v administratívnom konaní o zmene prieskumného územia Svidník neodvodzuje od druhej časti vety § 23 ods. 9 geologického zákona, podľa ktorej je účastníkom tohto konania osoba (vrátane tzv. dotknutej verejnosti), ktorej toto postavenie vyplýva z osobitného predpisu (zákona o EIA). Súd aplikoval § 178 ods. 3 SSP a založil žalobnú legitimáciu žalobcu bez ohľadu na to, či má zmena prieskumného územia Svidník podliehať procesom podľa zákona o EIA alebo nie. V prípade, ak by mala byť zainteresovaná verejnosť účastná administratívneho konania o zmene prieskumného územia podľa geologického zákona len v prípadoch, keď má daná činnosť podliehať zisťovaciemu konaniu alebo posudzovaniu vplyvov na životné prostredie, išlo by o značne zužujúci prístup verejnosti k právam garantovaným podľa čl. 9 ods. 3 Aarhuského dohovoru.

K námietke absencie postupu podľa zákona o EIA

60. Po ustálení žalobnej legitimácie žalobcu súd pristúpil k posúdeniu jeho vecných námietok. Predmetom konania pred správnym súdom bolo preveriť zákonnosť napadnutého rozhodnutia, ktorým bolo potvrdené prvostupňové rozhodnutie o zmene (zmenšení) prieskumného územia Svidník.

61. Žalobca v správnej žalobe namietal, že toto konanie podlieha procesu zisťovacieho konania podľa zákona o EIA, v ktorom by sa rozhodlo o tom, či má byť vykonané posudzovanie vplyvov na životné prostredie. Potrebu vykonania zisťovacieho konania vo veci zmeny prieskumného územia Svidník odvodzuje žalobca z povinnosti členského štátu určiť (i) prahy alebo kritériá projektov/činností uvedených v prílohe II položka 2 písm. d) smernice EIA (hĺbkové vrty), pri dosiahnutí ktorých budú musieť byť tieto projekty posúdené z hľadiska ich vplyvov na životné prostredie, alebo (ii) že pri každom projekte/činnosti uvedenej v prílohe II sa bude jednotlivo skúmať, či musí byť posúdený z hľadiska vplyvov na životné prostredie. Keďže súčasťou činnosti vykonávaných v rámci vyhľadávacieho ložiskového geologického prieskumu má byť aj realizácia prieskumného vrtu, ktorý je súčasťou prílohy II smernice EIA, absencia vykonania zisťovacieho konania má predstavovať nesprávne právne posúdenie a zakladať dôvod na zrušenie napadnutého rozhodnutia podľa § 191 ods. 1 písm. c) SSP. Žalobca sa dovoľáva priamej aplikovateľnosti čl. 4 ods. 2 smernice EIA na predmetnú vec, keďže si Slovenská republika ako členský štát nespĺnila svoju povinnosť a nestanovila prahy alebo kritériá pre hĺbkové vrty ani všeobecnú povinnosť posúdenia každého hĺbkového vrtu v zisťovacom konaní.

62. Pokiaľ ide o poukaz žalovaného na subsidiárnu povahu správneho súdnictva, v rámci ktorého navrhuje súdu neprihliadať na vyššie uvedenú námietku z dôvodu jej neuplatnenia žalobcom v priebehu správneho konania, resp. neuplatnenia v rámci rozkladu podaného žalobcom, súd uvádza, že v predmetnom prípade žalobcovi nič nebráni uviesť v správnej žalobe aj také žalobné body, ktoré neboli predmetom rozkladu. Uvedené odôvodňuje práve skutočnosť, že žalovaný nepovažoval žalobcu za účastníka konania a z administratívneho spisu ani nie je zrejmé, či bolo žalobcovi umožnené využiť všetky štandardné procesné oprávnenia účastníka administratívneho konania. Ak žalovaný nekonal so žalobcom ako s účastníkom konania, nemôže sa žalovaný dovoľávať koncentrácie vo vzťahu k námietkam žalobcu uplatneným v správnej žalobe. S odvolaním sa na potrebu vykladať procesné právo týkajúce sa podmienok na podanie žaloby spôsobom, ktorý bude v čo najväčšej možnej miere v súlade s cieľmi čl. 9 ods. 3 Aarhuského dohovoru, ako aj s cieľom účinnej súdnej ochrany práv poskytovaných právom Európskej únie (bod 7 a 58 tohto rozsudku), išlo by proti týmto cieľom, ak by súd prisne koncentroval prípustné žalobné námietky na tie, ktoré boli uplatnené v rámci rozkladu. Keďže je potrebné zabezpečiť čo najširší prístup k spravodlivosti a preskúmaniu rozhodnutí, ktoré môže mať vplyv na životné prostredie, súd preskúmal aj predmetnú námietku žalobcu.

63. Aj keď súd v bodoch 55 až 56 vyššie uviedol, že nie je možné súhlasiť so žalovaným, že úlohou určenia prieskumného územia je len určiť jeho hranice, že právnym dopadom určenia prieskumného územia je oprávnenie, resp. i povinnosť držiteľa prieskumného územia vykonávať geologické práce (prostredníctvom na to oprávnenej osoby) a že vykonávanie ložiskového geologického prieskumu môže mať významný vplyv na životné prostredie, súd je toho názoru, že zároveň nejde v prípade posudzovaného konania o zmenu (zmenšenie) prieskumného územia Svidník o povolovacie konanie v zmysle čl. 1 ods. 2 písm. c) smernice EIA, resp. § 3 písm. h) zákona o EIA, ktorým by malo dochádzať k povoleniu na výkon hĺbkového vrtu (nad 600 m) v rámci výkonu geologických prác na danom území a ktorému by teda malo predchádzať posúdenie vplyvov na životné prostredie podľa čl. 2 ods. 1 a čl. 4 ods. 1 a 2 smernice EIA, resp. § 18 ods. 1 a 2 a § 22 ods. 1 zákona o EIA. Právny stav platný v čase rozhodovania, ktoré je predmetom súdneho prieskumu a ktorý je platný aj v súčasnosti, potvrdzuje, že zmena prieskumného územia Svidník v rozsahu, aký bol predmetom návrhu držiteľa na jeho zmenu (zmenšenie) zo dňa 30.04.2018, nie je povolovacím konaním, ktorému by mal predchádzať postup podľa zákona o EIA pokiaľ ide o predpoklad realizácie hĺbkového prieskumného vrtu.

64. Geologické práce môže vykonávať v zásade len fyzická alebo právnická osoba, ktorá má geologické oprávnenie (zhotoviteľ geologických prác), pričom určité činnosti vykonáva len konkrétne subjekty ako napr. Štátny geologický ústav Dionýza Štúra (§ 4 geologického zákona). Geologické práce, resp. geologická úloha sa realizujú na základe projektu geologických prác vypracovaného zhotoviteľom geologických prác na základe objednávateľa - držiteľa prieskumného územia (§ 12 geologického zákona). Pri projektovaní geologickej úlohy sa zisťuje, či sa vykonávanie geologických prác bude týkať záujmov chránených osobitnými predpismi a navrhujú sa opatrenia a ochranu týchto záujmov (§ 12 ods. 3 geologického zákona). Práve toto je bod, v rámci ktorého je možné identifikovať potrebu realizácie zisťovacieho konania alebo posúdenia vplyvov na životné prostredie podľa zákona o EIA. Samotné vykonávanie geologických prác, ktorými je aj realizácia geologického prieskumu, ohlasuje zhotoviteľ geologických prác Štátnemu geologickému ústavu Dionýza Štúra (§ 13 geologického zákona). Projekt schvaľuje len objednávanie; v tomto štádiu doň nevstupuje rozhodovacia činnosť orgánu verejnej moci.

65. Ak ale ide o geologické práce vymedzené v § 2 ods. 4 písm. b) geologického zákona, medzi ktoré patria napr. vrtné práce, podzemné práce, zemné práce, výstavba a prevádzkovanie dočasných merných objektov, zatlačacích a pozorovacích staníc, skúšobných zariadení, podliehajú podľa § 13 ods. 4 geologického zákona ohláseniu podľa zákona č. 51/1988 Zb. o banskej činnosti, výbušnínach a o štátnej banskej správe v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o banskej činnosti“). Podľa § 2 písm. a) zákona o banskej činnosti je ložiskový geologický prieskum vyhradených nerastov banskou činnosťou. Medzi vyhradené nerasty patrí podľa § 3 ods. 1 písm. b) zákona č. 44/1988 Zb. o ochrane a využití nerastného bohatstva (banský zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej len „banský zákon“) aj ropa a horľavý zemný plyn, ktorých prieskum je predmetom prieskumného územia Svidník. Banskú činnosť a možno vykonávať na základe oprávnenia, súhlasu, opatrenia alebo povolenia vydaného alebo uloženého rozhodnutím podľa zákona o banskej činnosti, banského zákona alebo podľa osobitných predpisov; činnosť musí byť vykonávaná v súlade s rozhodnutím a dokumentáciou overenou Hlavným banským úradom alebo obvodným banským úradom v konaní o vydanie oprávnenia, súhlasu, opatrenia alebo povolenia (§ 5 ods. 2 zákona o banskej činnosti).

66. Povolovacím konaním na realizáciu vrtu nad 600 m je preto konanie podľa zákona o banskej činnosti, prípadne banského zákona. Týmto procesom musí predchádzať zisťovacie konanie alebo posúdenie vplyvov na životné prostredie v prípadoch vrtov nad 600 m, ktoré podliehajú zisťovaciemu konaniu (§ 18 ods. 2 písm. b) a d) v spojení s prílohu č. 8 položkou 16 časť B zákona o EIA). Uvedené ustanovenie zákona o EIA stanovuje, že zisťovaciemu konaniu podlieha návrh na realizáciu samotnej činnosti, t. j. vrtu nad 600 m, no i zmena navrhovanej činnosti, ktorá môže mať významný nepriaznivý vplyv na životné prostredie, ak ide o činnosť už posúdenú, povolení realizovaný alebo v štádiu realizácie. V druhom prípade pôjde napr. o určené prieskumné územie, na ktorom počas realizácie vznikne potreba uskutočniť vrt nad 600 m, prípadne ak vznikne potreba predĺžiť už schválený vrt nad 600 m o ďalšiu hĺbku, ktorá môže mať vplyv na životné prostredie. Rozhodnutie o určení prieskumného územia preto nemožno považovať za povolenie, na základe ktorého by bolo možné realizovať v rámci geologických prác aj banskú činnosť v podobe vrtných prác. Určovanie prieskumného územia následne nie je povolovacím konaním, ktorému by musel v každom prípade a bez ďalšieho prechádzať postup podľa zákona o EIA. Uvedené platí o to viac v prípade konania o zmenu (zmenšenie) prieskumného územia, v rámci ktorej zmeny držiteľ ani nenavrhuje realizáciu prieskumného vrtu s hĺbkou nad 600 m.

67. Podstatný je tiež poukaz žalovaného na proces zmeny projektu geologickej úlohy v určenom prieskumnom území Svidník, kedy sa predpokladalo uskutočnenie prieskumného geologického vrtu „SMILNO – Pracovisko prieskumného vrtu AOG – Smilno – 1“ v katastrálnom území A. s hĺbkou vertikálneho vrtu 1 200 m. Zámer realizácie vrtu bol podľa § 22 zákona o EIA predložený na posúdenie príslušnému orgánu, ktorý vydal rozhodnutie, že navrhovaná činnosť sa bude posudzovať podľa zákona o EIA. Ide o príklad potvrdzujúci vyššie uvedený právny stav, že určenie prieskumného územia, ako aj zmena (zmenšenie) prieskumného územia, nie je vo vzťahu k vrtu v rámci geologického prieskumu povolovacím konaním.

68. Z vyššie uvedených dôvodov súd neidentifikoval v napadnutom rozhodnutí žalovaného nesprávne právne posúdenie, pokiaľ ide o vyhodnotenie potreby subsumovať návrh zmeny prieskumného územia Svidník pod ustanovenia geologického zákona. Žalovaný nepostupoval v rozpore s právnym poriadkom a neaplikoval nesprávne právne posúdenie, ak návrh zmeny (zmenšenia) prieskumného územia Svidník neposúdil ako navrhovanú činnosť alebo zmenu navrhovanej činnosti, ktorá by podľa § 18 ods. 2 podliehala zisťovaciemu konaniu alebo podľa § 18 ods. 1 zákona o EIA posudzovaniu vplyvov na životné prostredie.

K námietke zániku platnosti určenia prieskumného územia

69. Z napadnutých rozhodnutí vyplýva, že pôvodné rozhodnutie žalovaného č. 7677/2006-6.2 zo dňa 18.07.2006 o určení prieskumného územia Svidník nadobudlo právoplatnosť dňa 01.08.2006, pričom prieskumné územie bolo určené na 4 roky (t. j. do 01.08.2010). Rozhodnutím žalovaného č. 44505/2010, 998/2010-9.3 zo dňa 26.07.2010 bola predĺžená lehota prieskumného územia o ďalšie 4 roky (t. j. do 01.08.2014), rozhodnutím žalovaného č. 33590/2014, 5670/2014-7.3 zo dňa 10.07.2014 bola lehota predĺžená o ďalšie 2 roky (t. j. do 01.08.2016) a rozhodnutím č. 33507/2016, 5021/2016-7.3 zo dňa 14.06.2016 bola lehota predĺžená o 5 rokov (t. j. do 01.08.2021).

70. Uvedené rozhodnutia sú právoplatnými rozhodnutiami príslušného orgánu podľa geologického zákona a súd nemôže o už rozhodnutej otázke predĺženia prieskumného územia Svidník rozhodnúť (§ 132 ods. 1 SSP); môže na takéto rozhodnutia len prihliadnuť a vysporiadať sa s nimi v odôvodnení súdneho rozhodnutia (§ 132 ods. 2 SSP). Súd sa rozhodol vykonať prieskum napadnutého rozhodnutia v uvedenej otázke, keďže žalobca tvrdí zánik prieskumného územia v roku 2014 (body 11 a 12 tohto rozsudku), čo by mohlo mať teoretický dopad na posúdenie napadnutého rozhodnutia, ktoré je predmetom súdneho prieskumu v predmetnej veci. Zároveň však súd uvádza, že predmetom napadnutého rozhodnutia o zmene (zmenšení) prieskumného územia nie je predĺženie platnosti prieskumného územia. Právna obrana žalobcu proti predchádzajúcim rozhodnutiam o predĺžení lehoty prieskumného územia mala primárne smerovať proti daným minulým rozhodnutiam. Rozsah prieskumu a prípadné dopady posúdenia danej otázky zo strany súdu v tomto konaní už môžu byť len značne obmedzené. Súd nie je v predmetnom konaní oprávnený autoritatívne rušiť akékoľvek iné, než napádané rozhodnutie.

71. Z geologického zákona vyplýva, že v rozhodnutí, ktorým ministerstvo určuje prieskumné územie, určí aj dobu tohto určenia, resp. dobu platnosti predmetného rozhodnutia o určení prieskumného územia. Vo vzťahu k prieskumným územiám na vykonávanie ložiskového geologického prieskumu na ropu a horľavý zemný plyn (ako aj prieskumu prírodných horninových štruktúr a podzemných priestorov na účely trvalého ukladania oxidu uhličitého do geologického prostredia) určí ministerstvo prieskumné územie na dobu požadovanú objednávatelom a potrebnú na vykonanie geologických prác (§ 24 ods. 8 geologického zákona). Ak určená lehota nepostačuje na dokončenie činností, môže byť na návrh držiteľa prieskumného územia predĺžená o dobu, ktorá je nevyhnutne potrebná na dokončenie geologických prác. Podstatou žalobcovej námietky je, že aplikácia § 24 ods. 8 geologického zákona má byť obmedzená znením § 22 ods. 1 rovnakého zákona, ktorý upravuje určovanie prieskumných území, ktoré slúžia na iný účel ako vyššie uvedené osobitné účely (vrátane prieskumu na ropu a horľavý zemný plyn) a podľa ktorého sa určuje prieskumné územie na 4 roky, s možnosťou jeho predĺženia o ďalšie 4 roky, následne o ďalšie 2 roky a následne na lehotu, ktorá je potrebná. Žalobca je toho názoru, že počet predĺžení podľa § 22 ods. 1 geologického zákona je obmedzený, neumožňuje ďalšie predlžovanie nad rámec explicitného textu daného ustanovenia a zároveň sa má takéto obmedzenie počtu predĺžení vzťahovať aj na prieskumné územia na ropu a horľavý zemný plyn.

72. Súd nesúhlasí s názorom žalobcu, že platnosť rozhodnutia žalovaného č. 7677/2006-6.2 zo dňa 18.07.2006, ktorým došlo k určení prieskumného územia Svidník – ropa a horľavý zemný plyn zanikla už v roku 2014 z dôvodu zákonnej nemožnosti opakovaného predĺženia jeho platnosti, a teda, že na predchádzajúce rozhodnutia o predĺžení platnosti rozhodnutia z roku 2006 nemá súd prihliadať, resp. že v roku 2014 zaniklo prieskumné územie Svidník (bod 11 a 12 tohto rozsudku). Právna úprava vo vzťahu k prieskumným územia na ropu a horľavý zemný plyn je osobitná a § 24 predstavuje oproti § 22 a 23 geologického zákona osobitnú úpravu. Ak z § 24 nevyplýva inak, aplikujú sa aj na prieskumné územia na ropu a horľavý zemný plyn ustanovenia § 22 a 23 geologického zákona. Napríklad, pri určení prieskumného územia na iný účel ako ropa a zemný plyn, ministerstvo určí lehotu maximálne na 4 roky (§ 22 ods. 1 geologického zákona), no pri prieskumnom území na ropu určí ministerstvo lehotu „na dobu požadovanú objednávatelom a potrebnú na vykonanie geologických prác z technického a ekonomického hľadiska“ (§ 24 ods. 8 geologického zákona). Ak určená lehota nepostačuje na dokončenie činnosti, môže byť na návrh držiteľa prieskumného územia predĺžená o dobu, ktorá je nevyhnutne potrebná na dokončenie geologických prác. Vyvodit' z tejto konštrukcie, že predĺžit' lehotu prieskumného územia práve pri osobitnej skupine nerastov (ropa a horľavý zemný plyn) a pri osobitnej skupine na účely prieskumu (prieskum podzemných priestorov na účely trvalého ukladania oxidu uhličitého), možno len v rozsahu a medziach prieskumného územia slúžiaceho na iný ako tento osobitný účel, žalobca nijako relevantne neodôvodnil.

73. Výkladová metóda podaná žalobcom neobstojí v tom, aby bol objednávatel' obmedzený vo svojom návrhovom oprávnení disponovať s prieskumným územím podľa potrieb za účelom dosiahnutia cieľa stanoveného pre príslušný geologický prieskum. Ako už bolo uvedené vyššie, držiteľ prieskumného územia je osobou, ktorá objednáva a schvaľuje projekt geologickej úlohy. Držiteľ je oprávnený vymedziť geologickú úlohu, a je preto (na základe informácií od zhotoviteľa geologických prác, ktorý vypracúva projekt geologickej úlohy) oprávnený vyhodnotiť, či je potrebné na vykonanie geologických prác, resp. na ich dokončenie, predĺžit' dobu prieskumného územia. Podstatný je v tomto práve subjekt držiteľa/objednávatel'a geologickej úlohy, ktorý môže konať to, čo mu zákon nezakazuje.

74. Argument žalobcu o dokonavom vide v slove „predĺžit'“ v texte čl. 4 písm. b) smernice o povolení na prieskum na rozdiel od nedokovaného vidu „predĺžovať“, je výrazne zužujúcim gramatickým výkladom, ktorý nemá oporu v žiadnej časti predmetnej smernice, vrátane jej recitátov, a ani geologického zákona. Ak by bolo zámerom zákonodarcu transponovať smernicu spôsobom, ktorý by mal obmedziť možnosť predĺženia prieskumného územia počtom predĺžení alebo maximálnou dĺžkou predĺženia, explicitne by to vyjadril v texte zákona. Akákoľvek takáto zákonná úprava absentuje. Zároveň súd súhlasí so žalobcom, že platnosť povolenia (termín používaný smernicou o povolení na prieskum) nemá byť podľa žalobcu dlhšia ako čas potrebný na vykonanie činnosti, na ktoré sa udeľuje a že rozhodnutie o určení prieskumného územia (termín používaný geologickým zákonom) nemá poskytnúť držiteľovi neobmedzené dlhú dobu platnosti prieskumného územia. Čl. 4 písm. b) smernice o povolení na prieskum i § 24 ods. 8 geologického zákona jasne stanovujú, že dobu platnosti je možné predĺžit', ak nepostačuje na dokončenie dotknutej činnosti, resp. geologických prác. Doba platnosti teda nie je neobmedzená. Obmedzuje ju práve potreba realizácie a dokončenia potrebných geologických prác, ktoré môžu byť rozdielne v rôznych územiach, pri použití rôznych geologických prác a ktorých potreba sa môže aj meniť počas realizácie prieskumu. Obmedzenie počtu predĺžení či maximálnej dĺžky predĺženia prieskumného územia pri vyhradených nerastoch, akými sú ropa a zemný plyn, by tak bolo podľa súdu nežiadúce. Nemožno ho vyvodit' ani z prípadnej analogickej aplikácie všeobecnej úpravy § 22 ods. 1 geologického zákona, ktorý umožňuje posledné predĺženie doby platnosti prieskumného územia „o lehotu, ktorá je nevyhnutne potrebná na dokončenie geologických prác“.

75. Správny súd po preskúmaní rozhodnutí orgánov ochrany prírody a oboznámení sa s obsahom súdneho spisu a administratívnych spisov žalovaného a prvostupňového orgánu dospel k záveru, že orgány ochrany prírody postupovali v konaní o zmene prieskumného územia Svidník v súlade so zákonom, keď svoje rozhodnutie náležite odôvodnili, zrozumiteľne, presvedčivo, pri zohľadnení všetkých skutočností, konkrétnych okolností posudzovanej aplikácie ustanovení geologického zákona. Samotné konanie o zmene prieskumného územia Svidník nie je možné považovať za povoloacie konanie k hĺbkovým vrtom, ktoré by podliehali zisťovaciemu konaniu alebo posudzovaniu vplyvov na životné prostredie podľa zákona o EIA. Žalobou napadnuté rozhodnutie poskytuje odpovede na všetky otázky

majúce pre rozhodnutie zásadný význam. Dostatočne sa vysporiadalo s otázkou trvania platnosti určenia prieskumného územia v čase konania o jeho zmene (zmenšení).

76. Na základe uvedeného správny súd dospel k záveru, že orgány verejnej správy s náležitou zodpovednosťou interpretovali a aplikovali príslušné zákony za súčasného dodržiavania základných práv a slobôd žalobcu a dospel k záveru, že napadnuté rozhodnutie v spojení s prvostupňovým rozhodnutím bolo vydané na základe riadne zisteného skutkového stavu veci, pričom jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom konania, preto niet dôvodu na jeho zrušenie.

77. Správny súd zastáva názor, že žalovaný sa s námietkami žalobcu v napadnutom rozhodnutí riadne vysporiadal a nenechal otvorenú žiadnu spornú otázku, riešenie ktorej by zostalo na správnom súde a vyhodnotil ich ako nedôvodné, ktoré neboli spôsobilé spochybniť vecnú správnosť napadnutého rozhodnutia v spojení s prvostupňovým rozhodnutím a považoval ich za vydané v súlade so zákonom a v celom rozsahu sa stotožnil s ich odôvodnením.

78. S poukazom na vyššie uvedené dôvody správny súd dospel k záveru, že správna žaloba nie je dôvodná, a preto ju s poukazom na ustanovenie § 190 SSP zamietol.

79. O náhrade trov konania rozhodol súd podľa ustanovenia § 168 SSP, avšak vo veci úspešnému žalovanému žiadne trovy konania nevznikli, žiadne si ani neuplatnil, a preto mu súd náhradu trov konania nepriznal.

80. Toto rozhodnutie prijal správny súd v senáte pomerom hlasov 3 : 0 (§ 139 ods. 4 veta prvá SSP).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku možno podať kasačnú sťažnosť v lehote jedného mesiaca od doručenia rozhodnutia správneho súdu na Najvyšší správny súd Slovenskej republiky prostredníctvom Správneho súdu v Bratislave. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy.

V kasačnej sťažnosti sa musí okrem všeobecných náležitostí (§ 57 SSP) uviesť označenie napadnutého rozhodnutia, údaj, kedy bolo napadnuté rozhodnutie doručené sťažovateľovi, opísanie rozhodujúcich skutočností, aby bolo zrejmé, v akom rozsahu a z akých dôvodov podľa § 440 SSP sa podáva (sťažnostné body) a návrh výroku rozhodnutia (sťažnostný návrh). Sťažnostné body možno meniť len do uplynutia lehoty na podanie kasačnej sťažnosti.

Kasačnú sťažnosť možno odôvodniť len tým, že správny súd v konaní alebo pri rozhodovaní porušil zákon tým, že (a) na rozhodnutie vo veci nebola daná právomoc súdu v správnom súdnictve, (b) ten, kto v konaní vystupoval ako účastník konania, nemal procesnú subjektivitu, (c) účastník konania nemal spôsobilosť samostatne konať pred správnym súdom v plnom rozsahu a nekonal za neho zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, (d) v tej istej veci sa už skôr právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už skôr začalo konanie, (e) vo veci rozhodol vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený správny súd, (f) nesprávnym procesným postupom znemožnil účastníkovi konania, aby uskutočnil jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, (g) rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci, (h) sa odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe kasačného súdu, (i) nerešpektoval záväzný právny názor, vyslovený v zrušujúcom rozhodnutí o kasačnej sťažnosti alebo (j) podanie bolo nezákonne odmietnuté.

V konaní o kasačnej sťažnosti musí byť sťažovateľ alebo opomenutý sťažovateľ v zmysle § 449 ods. 1 SSP zastúpený advokátom. Kasačná sťažnosť a iné podania sťažovateľa alebo opomenutého sťažovateľa musia byť spísané advokátom. Povinné zastúpenie advokátom v kasačnom konaní sa nevyžaduje, ak a/ má sťažovateľ alebo opomenutý sťažovateľ, jeho zamestnanec alebo člen, ktorý za neho na kasačnom súde koná alebo ho zastupuje, vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa; b) ide o konania o správnej žalobe podľa 6 ods. 2 písm. c) a d); c) je žalovaným Centrum právnej pomoci.